

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 172/03-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Mazáka prerokoval sťažnosť Slovlik, spol. s r. o. v konkurze so sídlom T., zastúpenej advokátkou JUDr. D. B., T., ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2003 sp. zn. Obdo V 3/2003 ako dovolacieho súdu, a takto

r o z h o d o l :

Základné práva Slovlik, spol. s r. o. v konkurze, podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2003 sp. zn. Obdo V 3/2003 porušené neboli.

Žiadnemu z účastníkov konania nepriznáva úhradu trov tohto konania.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažnosť Slovlik, spol. s r. o. v konkurze, so sídlom T. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou táto obchodná spoločnosť namietala porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako dovolacieho súdu (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) z 28. januára 2003 sp. zn. Obdo V 3/2003, bola prijatá na ďalšie konanie uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 24. septembra 2003.

2. Obaja účastníci súhlasili s upustením od verejného ústneho pojednávania (§ 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov - ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

3. Sťažovateľka odôvodnila porušenie základných práv podľa čl. 46, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy rozsudkom dovolacieho súdu z 28. januára 2003 sp. zn. Obdo V 3/2003 takto:

„... namietam postup NS SR v dovolacom konaní, v ktorom boli jednoznačne porušené základné práva navrhovateľa garantované v čl. 46 až čl. 48 Ústavy. NS SR ako dovolací súd moje porušil základné ústavné právo čl. 46 ods. 1 Ústavy domáhať sa na nezávislom a nestrannom súde svojho práva zákonom ustanoveným postupom. Zásadu spravodlivého procesu a z nej vychádzajúcu civilnoprocesnú zásadu rovnosti účastníkov najvyšší súd nerešpektoval, pretože v dovolacom konaní vychádzal iba z dôvodov prezentovaných dovolateľom v dovolaní a odňal tak možnosť konať pred súdom druhej strane. Pritom navrhovateľ som dňa 28. 1. 2003 o 10.10 hod podal k dovolaniu svoje vyjadrenie, čo bol teda deň, kedy NS SR o dovolaní nezákonným spôsobom rozhodoval. NS SR v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že dovolací súd dostal toto vyjadrenie až po vydaní svojho rozhodnutia. Pokiaľ účastník podá na ktorýkoľvek súd v určitý deň nejaké

podanie, má súd o ňom vedomosť a musí ho vziať do úvahy ak aj vo veci rozhoduje v tento deň. Zavedený systém práce na súdoch nezbavuje povinnosti súdov dbať na ochranu všetkých práv účastníkov konania. ... NS SR ďalej svojím rozsudkom v dovolacom konaní aj inak porušil procesný postup upravujúci predmetné konanie, pričom svoj nesprávny procesný postup sám priznal vo svojom rozsudku. V odôvodnení sám uvádza, že odvolací NS SR prejednal vec ako ktorúkoľvek obchodnoprávnu vec, ibaže mal postupovať podľa ustanovení špeciálneho zák. č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej iba „ZKV“). Keby odvolací súd správne postupoval podľa ZKV, dovolanie by dovolací súd nemohol prejednať, nakoľko podľa ZKV je v konkurznom konaní neprípustné. NS SR síce vyslovil nesprávnosť postupu odvolacieho súdu podľa O. s. p., tento postup mu vytkol, ale napriek tomu aj dovolací súd v konaní použil nesprávny procesný predpis O. s. p. Ak by najvyšší súd postupoval zákonným spôsobom, nemohol by dovolanie prejednať, ale ako neprípustné ho rozsudkom zamietnuť. V právnom štáte predsa nemôže súd vytknúť v žiadnom apelačnom resp. kasačnom konaní vady preskúmaného konania, a zároveň ho pri svojom vlastnom postupe aplikovať. Odôvodnenie dovolacieho súdu je v tomto smere nielen zmätočné, vnútorne antagonistické, nezákonné a v konečnom dôsledku protiústavné.

NS SR teda v dovolacom konaní rozhodoval nepochybne nad rámec svojej právomoci, pretože v dovolacom konaní sa skúmajú právoplatné rozhodnutia a spôsobom odporujúcim zákonnému procesnému postupu, a teda tým porušil základnú zásadu právneho štátu uvedenú v čl. 2 ods. 2 Ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon...

Dovolací senát NS SR v zložení ako rozhodoval o dovolaní nebol správne vytvorený v zmysle rozvrhu práce na NS SR. Rozhodujúci senát bol zložený náhodilo, zo sudcov rôznych kolégií NS SR, ktorí takto nemohli vo veci rozhodovať. Dovolací NS SR vo svojom odôvodnení sám uvádza, že vec bola prejednaná ako akákoľvek obchodnoprávna vec, ibaže sám nerozhodoval ako obchodnoprávny senát. V tomto senáte sa určite nachádzal minimálne jeden sudca, ktorý je zaradený v občianskoprávnom kolégiu a nie v obchodnoprávnom. Navrhovateľ som presvedčený, že na najvyššej súdnej úrovni by mal rozhodovať senát zložený zo sudcov zaoberajúcich sa výlučne obchodnoprávnou agendou. “

Sťažovateľka v doplnení svojej sťažnosti upresnila „... znenie petitu ústavnej sťažnosti v zmysle § 50 zák. č. 38/1993 Z. z., ktorý teraz znie takto: Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje porušenie základných ústavných práv spoločnosti Slovlik, spol. s r. o. rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 1. 2003, č. Obdo V 3/2003 upravených v čl. 46 ods. 1), čl. 47 ods. 2) a ods. 3) a čl. 48 ods. 1) Ústavy a zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 1. 2003, č. Obdo V 3/2003“.

4. Najvyšší súd sa vyjadril k sťažnosti nasledovne:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, pri rozhodovaní vychádzal iba z dôvodov prezentovaných dovolateľom a odňal mu možnosť konať pred súdom. K tomu došlo tým, že už neprihliadol na jeho vyjadrenie, ktoré podal v deň rozhodovania, teda 28. 1. 2003 o 10.10 hod. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že vyjadrenie k dovolaniu dostal až po vydaní rozhodnutia. Ak o podaní vyjadrenia vedel, mal ho vziať do úvahy pri svojom rozhodnutí. V tejto súvislosti poukazuje na nesprávny postup súdu prvého stupňa, ktorý spis predložil dovolaciemu súdu skôr ako rozhodnutie napadnuté dovolaním nadobudlo právoplatnosť. Súd prvého stupňa mu doručil dovolanie na vyjadrenie, ale stanovil mu krátku, 5-dňovú lehotu, ktorá nie je dostatočná na kvalifikované vyjadrenie k závažnému procesnoprávnemu úkonu, akým je dovolanie. Sťažovateľ v tomto postupe vidí porušenie práva domáhať sa na nezávislom a nestrannom súde svojho práva zákonom ustanoveným spôsobom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi od začiatku konania za podmienok ustanovených zákonom a rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 2, ods. 3 Ústavy.

V tejto časti nepovažujem sťažnosť za opodstatnenú. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa skutočne nepostupoval správne, keď spis predložil dovolaciemu súdu, hoci ešte dovolaním napadnuté rozhodnutie nebolo právoplatné. Rovnako nebol správny postup súdu prvého stupňa, ktorý sťažovateľovi uložil podať vyjadrenie v lehote 5 dní. Uvedená lehota skutočne nie je primeraná na kvalifikované spracovanie vyjadrenia k dovolaniu. Uvedené pochybenie však na rozhodovanie dovolacieho senátu nemalo vplyv a nemohlo byť dôvodom prípadného jeho nesprávneho rozhodnutia. V čase rozhodovania senátu Obdo V už dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo právoplatné a od doručenia dovolania úpadcovi uplynulo 27 dní, čo je dostatočná lehota na podanie vyjadrenia...

Dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, hoci podľa § 66f zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších zmien sa ustanovenia § 228 až 243d O. s. p. na konkurz a vyrovnanie nepoužijú, z čoho vyplýva, že dovolanie je v konkurznom konaní neprípustné.

O dovolaní rozhodoval senát najvyššieho súdu zložený z piatich sudcov, preto nepovažujem za vhodné hodnotiť vecnú správnosť jeho rozhodnutia a vyjadrovať sa k tomuto dôvodu sťažnosti. Napriek tomu si však dovoľujem upozorniť na názor vyslovený v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2003 sp. zn. IV. ÚS 31/03, podľa ktorého vylúčenie dovolania má zmysel len proti rozhodnutiu, ktorým bol konkurz vyhlásený. Proti rozhodnutiu, ktorým bol návrh na vyhlásenie zamietnutý, je dovolanie prípustné. Domnievam sa, že to isté platí aj pre iné druhy rozhodnutia, ktorých výsledkom nie je vyhlásenie konkurzu, teda aj na prípad keď bolo uznesenie súdu prvého stupňa zrušené a konanie zastavené.

O dovolaní rozhodoval senát, ktorý, hoci išlo o obchodnú vec, nebol zložený len z členov obchodného kolégia. Bol v ňom minimálne jeden sudca, ktorý nebol zaradený v obchodnom kolégiu, čím bolo porušené jeho právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi zakotvené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (správne zrejme čl. 48 ods. 1).

V tejto časti považujem sťažnosť za opodstatnenú. Keďže dovolaním bolo napadnuté rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré vydal senát obchodného kolégia, v dovolacom konaní ju mal prejednať tiež senát obchodného kolégia zložený z piatich sudcov tohto kolégia. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. v znení platnom v čase rozhodovania o dovolaní, môže byť sudca najvyššieho súdu členom len jedného kolégia. Domnievam sa, že z uvedeného plynie záver, že jednotlivé senáty najvyššieho súdu môžu byť zložené len z členov jedného kolégia (toho, ktorého senát to je). V predmetnej veci rozhodoval senát, ktorý bol zložený z troch sudcov obchodného kolégia a z JUDr. L. a JUDr. S., ktorí boli podľa rozvrhu práce pre rok 2003 členmi občianskoprávneho kolégia. Nemali byť preto zaradení do senátu Obdo V zriadeného a pôsobiaceho v rámci obchodného kolégia. Z uvedeného dôvodu bol rozhodnutím z 18. februára 2003 Spr. 187/02-3 zmenený rozvrh práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2003, tak že senát Obdo-V a MObdo-V tvoria len sudcovia obchodného kolégia (rovnako ako senát Cdo-V a MCdo-V), ktorý tvoria len sudcovia občianskoprávneho kolégia“.

5. K vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľka uviedla:

„Predovšetkým sme toho názoru, že dovolací súd môže rozhodovať iba o dovolaniach podaných do jedného mesiaca od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia. Nadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia potom ako mimoriadny opravný prostriedok bol uplatnený na súde. Dovolaniu dáva predsa povahu mimoriadneho opravného prostriedku tá skutočnosť, že sa podáva proti právoplatnému rozhodnutiu súdu. Teda tak ako procesné právo pozná zmeškanie lehoty na podanie opravného prostriedku, analogicky by malo reflektovať aj na predčasne podaný opravný prostriedok a vyporiadať sa s ním analogicky ako pri zmeškaní. Procesné právo sa nemôže stavať k plynutiu lehôt tak zhovievavo ako to naznačil NS SR, pretože ak je raz zákonom pevne stanovený začiatok plynutia lehoty na podanie opravného prostriedku, a to ešte mimoriadneho, tak musí byť podaný v danom časovom intervale. Za hrubé porušenie povinnosti súdu prvého stupňa v dovolacom konaní považujeme postup, kedy súd predložil spis dovolaciemu súdu skôr ako sa stalo rozhodnutie odvolacieho súdu právoplatným. Súd ako štátny orgán však môže konať na základe a v medziach zákona!

Tiež nie je namieste tolerovať postup súdu prvého stupňa, kedy nepredĺžil svoju mimoriadne krátku sudcovskú lehotu na podanie vyjadrenia, hoci ho o to účastník požiadal.

Ďalej ak procesný poriadok obligatórne požaduje odborné zastúpenie od dovolateľa, analogicky by sa žiadalo takéto odborné vyjadrenie aj od druhého účastníka, čo sa iste nedalo v 5-dňovej lehote zabezpečiť. Možno samotné porušenie zásady rovnosti účastníkov občianskoprávneho súdneho konania je zakotvené už tým, že dovolateľ musí byť pri podaní dovolania zastúpený advokátom resp. zamestnancom s právnickým vzdelaním, ibaže účastníkovi voči ktorému dovolanie smeruje a rozhoduje sa vo veci bez nariadenia pojednávania je de iure a tento prípad potvrdzuje, že aj de facto pred rozhodnutím o dovolaní sa v tomto štádiu veci vyjadriť. Sme toho názoru, že pokiaľ súd rozhoduje o dovolaní a druhý účastník nemá ešte zástupcu, resp. sa k veci samostatne ešte nevyjadril, hoci o to požiadal, nemal by súd dovedty meritórne rozhodovať o dovolaní. Zákon predsa nemôže prikazovať výhodu odbornosti jednej procesnej strane a druhej strane nezabezpečiť možnosť primeranej argumentačnej vyváženosti.

Takto sa vlastne porušujú ust. čl. 46 Ústavy SR, podľa ktorého sa môže každý domáhať svojich práv ustanoveným spôsobom na neustrannom súde ako i hlavné zásady občianskeho súdneho procesu zakotvené v §§ 1 až 6 O. s. p...

K otázke prípustnosti dovolania v konkurzných veciach sme toho názoru, že citované rozhodnutie IV. ÚS 31/03 treba zrejme aplikovať iba na rozhodnutia, ktorým bol návrh zamietnutý, čiže ak bolo rozhodnuté vo veci samej, v zmysle hmotnoprávnych podmienok konkurzu a v našom prípade sa tak nestalo. Tu však dovolanie smerovalo voči rozhodnutiu čisto procesnoprávnej povahy, ktorým sa pripustilo späťvzatie, prvostupňové rozhodnutie sa zrušilo a zastavilo sa konanie, spôsobom imanentným pre procesné právo. Extenzívne použitie rozhodnutia IV. ÚS 31/03 na všetky rozhodnutia, ktorých výsledkom nie je vyhlásenie konkurzu, teda aj na rozhodnutia procesnej povahy nepovažujeme za správne, najmä ak sa konanie zastavovalo na základe späťvzatia návrhu. Podľa nášho názoru je dovolanie v konkurzných veciach vždy vylúčené, ak dovolaním napadnuté rozhodnutie nevychádza z hmotného práva...

Časť vyjadrenia týkajúca sa nezrovnalostí ohľadom obsadenia senátov zákonnými je dosť nezrozumiteľná, preto je ťažké sa k nej vyjadriť, nakoľko podklady pre konfrontáciu uvedeného, sú dokumentami NS SR internej povahy. Najpodstatnejšie však je to, že NS SR prostredníctvom svojho štatutárneho zástupcu, uznal opodstatnenosť tejto ústavnej sťažnosti.“

II.

Z napadnutého rozsudku dovolacieho súdu vyplýva, že dovolací súd rozhodoval v zložení predseda senátu a štyria sudcovia. V odôvodnení tohto rozsudku dovolacieho súdu je uvedené:

«Podľa napadnutého uznesenia odvolací súd späťvzatie návrhu vyhlásenie konkurzu pripustil len u jedného navrhovateľa, a to - BERMANN INVESTMENTS HOUSE LIMITED a nebral do úvahy, že späťvzatie došlo až po vyhlásení konkurzu a takýto postup nie je prípustný s poukazom na ustanovenie § 4a ods. 3 ZKV, pretože k späťvzatiu môže dôjsť len do vyhlásenia konkurzu. Inak je potrebný súhlas všetkých navrhovateľov so späťvzatím.

Poukázal aj na judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky touto problematikou sa zaoberajúci.

ZKV a § 66e ods. 1 odkazuje na primerané použitie OSP, ale len vtedy, ak ZKV neustanovuje inak. Preto mala byť dodržaná priorita ZKV. Navrhol preto zrušiť uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Vyjadrenie dlžníka k podanému dovolaniu došlo dovolaciemu súdu až po tom, čo dovolací súd vo veci rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 OSP), preskúmal namietaný procesný postup odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý a dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu nie je správne, preto ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 OSP).

Dovolací súd sa v prvom rade musel vypoariadať s otázkou prípustnosti dovolania proti napadnutému uzneseniu. Proti uzneseniu, pokiaľ bolo vydané podľa zákona ZKV, riadne dovolanie nie je prípustné (§ 66f ZKV). Ako vyplýva z dôvodov napadnutého uznesenia, odvolací súd prejednal túto vec ako ktorúkoľvek obchodnoprávnu vec procesným postupom podľa Občianskeho súdneho poriadku, aj keď taký postup zachovať nemohol.

Jeden z navrhovateľov návrh na vyhlásenie konkurzu vzal písomným podaním zo 16. októbra 2002 späť, pričom konkurz bol uznesením vyhlásený 1. augusta 2002. Odvolací súd vychádzal z ustanovenia § 222 ods. 2 OSP, podľa ktorého odvolanie môže odvolací súd vybaviť aj tak, že pripustí vzatie návrhu na začatie konania späť, alebo schváli zmier. Pri vzatí návrhu na začatie konania späť odvolací súd postupuje podľa ustanovenia § 208.

Podľa § 208 OSP, ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník z vážnych dôvodov s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Odvolací súd postupoval podľa OSP a nebral ohľad na hmotnoprávnu úpravu v ZKV. Jeho nesprávny procesný postup, ktorý vyústil v konečnom uznesení, umožňuje toto uznesenie napadnúť dovolaním, pretože je zmätočné a nemalo byť vydané. Otázkou späťvzatia návrhu na začatie konania na vyhlásenie konkurzu rieši osobitne zákon

č. 328/1991 Zb. - ZKV v § 4a ods. 3 ZKV. Nejde len o samotné späťvzatie návrhu na vyhlásenie konkurzu, ale tým vyvolanej aj ďalšej protizákonnosti spočívajúcej v tom, že odvolací súd v rozpore so ZKV zrušil vyhlásený konkurz. ZKV taxatívne vymedzuje dôvody a postup pri zrušení konkurzu (§ 44, § 44a, § 45 ZKV), ktoré už odvolací súd nedodržel a dodržať nemohol.

Primerané použitie ustanovení OSP v konaní o konkurze je možné len ak ZKV neustanovuje inak (§ 66 ods. 1 ZKV). Postup pri späťvzati ZKV upravuje inak ako OSP a tým sa súd musí riadiť. Tento právny problém čiastočne bol už riešený aj judikatúrou Najvyššieho súdu, na ktorú odvolateľ poukazuje. Po vyhlásení konkurzu sa účastníkmi konkurzu stali aj konkurzní veritelia, čím je odôvodnená spôsobilosť dovolateľa podať odvolanie.

Späťvzatie návrhu na vyhlásenie konkurzu je časovo obmedzené „môže vziať svoj návrh späť až do vyhlásenia konkurzu“ (§ 4a ods. 3 ZKV). Ide o jasné gramatické znenie, z ktorého treba vyvodit', že po vyhlásení konkurzu navrhovateľ už návrh nemôže vziať späť. O späťvzati návrhu, ak je vzatý v súlade so ZKV (pred vyhlásením konkurzu), rozhoduje súd prvého stupňa (konkurzný súd) a nie odvolací súd, ktorému takú právomoc ZKV nedáva. Odvolací súd rozhodoval o tom, o čom rozhodovať nesmel.»

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

2. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

3. Sťažovateľka v dôvodoch sťažnosti k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu v podstate uviedla, že dovolací súd konal a rozhodol, hoci nad rámec svojej právomoci, pretože v konkurznom konaní dovolanie nie je prípustné. Dovolací súd sám priznal svoj nesprávny procesný postup, ak uviedol, že koná a rozhoduje o obchodnoprávnej veci bez zreteľa na to, že sa vec týka konkurzu.

K obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa názoru ústavného súdu patrí aj to, aby účastník konania nebol vystavený účinkom pre neho nepriaznivého rozhodnutia mimoriadneho opravného súdu, ak neboli splnené ústavne a zákonom ustanovené predpoklady na to, aby opravný súd vo veci konal a rozhodoval. Ak takýto opravný súd koná a rozhoduje napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní (čl. 46 ods. 4 ústavy a čl. 51 ods. 1 ústavy) a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu. Porušenie princípov spravodlivého procesu spočíva preto v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa.

Vec sťažovateľky nie je takým prípadom.

4. Podľa § 66e ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) sa na konkurz primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ak tento zákon neustanovuje inak. V konkurznom konaní sa však vždy rozhoduje uznesením.

Podľa § 4a ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní navrhovateľ môže vziať svoj návrh späť až do vyhlásenia konkurzu. Súd konanie zastaví, ak s tým súhlasia všetci navrhovatelia, ktorí pristúpili do konania.

Z rozhodnutia najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd pripustil späťvzatie návrhu na vyhlásenie konkurzu, zrušil uznesenie o vyhlásení konkurzu a zastavil konanie použijúc § 208 OSP. Dovolací súd na základe dovolania podaného konkurzným veriteľom zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu. Základom jeho právnych záverov bolo to, že odvolací súd pripustil späťvzatie návrhu na konkurz po vyhlásení konkurzu aplikujúc pritom § 208 OSP, hoci zákon o konkurze a vyrovnaní má osobitnú procesnú úpravu v § 4a ods. 3.

Z uvedeného postupu a obsahu rozsudku dovolacieho súdu vyplýva, že zrušením uznesenia odvolacieho súdu napravil také pochybenie odvolacieho súdu, ktoré spočívalo v použití neadekvátnej právnej úpravy na procesnú situáciu, ktorá vznikla po späťvzati návrhu na konkurz jedným z navrhovateľov, aj keď vtedy boli podané viaceré návrhy na konkurz a ich podávatelia tým pristúpili do konania, takže sa vyžadoval ich súhlas na späťvzatie návrhu na konkurz. Takýto výklad a aplikácia právnych noriem, ktorým zodpovedá aj obsah konkurzného spisu, nemôže podľa názoru ústavného súdu zakladať porušenie základného práva na súdnu ochranu u sťažovateľky. Naopak, ak by uznesenie odvolacieho súdu nebolo zrušené, napriek tomu, že odvolací súd aplikoval Občiansky súdny poriadok namiesto zákona o konkurze a vyrovnaní, došlo by k tomu, že by sa vo veci udržal stav, ktorý bol spôsobený použitím neadekvátnej právnej úpravy (§ 208 OSP) vylúčenou priamo ustanovením iného zákona (§ 4a ods. 3 zákona o konkurze a vyrovnaní).

5. V takomto prípade už nie je podstatné to, akým spôsobom dovolací súd preskúmal predpoklady prípustnosti dovolania. Je pravda, že podľa § 66f zákona o konkurze a vyrovnaní ustanovenia § 221 ods. 1 písm. a) a § 228 až 243d OSP sa na konkurz a vyrovnanie nepoužívajú. Z toho by vyplývalo, že dovolací súd mal odmietnuť dovolanie podané konkurzným veriteľom. Treba však súhlasiť s tým, že dovolací súd urobil ústavne komformný výklad tohto ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní s čl. 46 ods. 1 ústavy,

ak považoval predpoklady prípustnosti dovolania za splnené. Iným výkladom § 66f zákona o konkurze a vyrovnaní by nebolo možné napraviť procesné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré malo vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy aj ústavný rozmer pochybenia.

Z týchto záverov ústavného vyplýva, že dovolací súd neporušil napadnutým rozsudkom základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

IV.

1. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

2. K porušeniu týchto základných práv dovolacím súdom nedošlo. V doplnení sťažnosti sťažovateľka namietala procesný postup krajského súdu ako súdu prvého stupňa, ale sťažnosť nebola včas podaná proti tomu súdu. Okrem toho ústavný súd zistil, že pôvodná lehota piatich dní na vyjadrenie k dovolaniu bola fakticky predĺžená o tri týždne, po uplynutí ktorých došlo k rozhodnutiu dovolacieho súdu, a to je čas, ktorý podľa poznatkov praxe postačuje na zaujatie stanoviska k dovolaniu.

Z tohto dôvodu nebolo povinnosťou dovolacieho súdu zopakovať úkon, ktorým sa žiadalo od sťažovateľky vyjadrenie k dovolaniu. Napokon ústavný súd pripomína dôvody, ktoré sú uvedené pod bodom III tohto nálezu a z ktorých vyplýva, že obsah vyjadrenia by v žiadnom prípade neovplyvnil rovnosť postavenia účastníkov dovolacieho konania, ktoré sa zaoberalo len právnym posúdením obsahu uznesenia odvolacieho súdu.

Z tohto záveru ústavného vyplýva, že dovolací súd neporušil napadnutým rozsudkom základné právo sťažovateľky na právnu pomoc a na rovnosť v dovolacom konaní podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy.

V.

1. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Dovolací súd vo svojom vyjadrení uznal, že došlo k tomu, že v dovolacom päťčlennom senáte rozhodovali aj sudcovia z iného než obchodného kolégia. Z rozvrhu práce na rok 2003 ústavný súd zistil, že všetci členovia tohto senátu boli určení rozvrhom práce na prejednanie a rozhodnutie aj takých dovolaní, ktorých výsledkom je napadnutý rozsudok dovolacieho súdu.

2. Ústava základné právo na zákonného sudcu upravuje v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého „Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon“. Je ním zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok a tento ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom na určenie zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom.

Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodovať upravená Občianskym súdnym poriadkom, a tým aj osoba zákonného sudcu, za ktorého ústavný súd stabilne považuje sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu (II. ÚS 15/96, I. ÚS 85/97). Nevyhnutným predpokladom toho, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (Občianskeho súdneho poriadku) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný, a súčasne určenie zákonného sudcu rozvrhom práce.

Z rozvrhu práce dovolacieho súdu pred jeho zmenou rozhodnutím z 18. februára 2003 číslo Spr. 187/02 bolo zistené, že päťčlenný senát rozhodujúci vo veci, v ktorej bol vyneseneý napadnutý rozsudok dovolacieho súdu, bol zložený zo sudcov, ktorí sú uvedení

v rozsudku. Z toho vyplýva, že vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy konal funkčne príslušný súd v zložení podľa platného rozvrhu práce. Preto podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka nebola odňatá svojmu zákonnému sudcovi.

3. Na tomto závere nemení nič úprava obsiahnutá v zákone č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov, podľa ktorej sudca najvyššieho súdu je členom len jedného kolégia. Táto úprava nemá priamy ani vecný súvis s inštitútom zákonného sudcu. Len so zreteľom na sťažnosť v tomto konaní ústavný súd pripomína, že predmetom dovolania a obsahom rozsudku dovolacieho súdu bolo chybné právne posúdenie veci spočívajúce v nesprávnom aplikovaní Občianskeho súdneho poriadku namiesto zákona o konkurze a vyrovnaní, čo nie je ani hmotnoprávne chápané ani ako obchodná ani ako občianskoprávna vec.

Z týchto záverov a zo stabilnej judikatúry ústavného vyplýva, že dovolací súd neporušil napadnutým rozsudkom základné právo sťažovateľky nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi v dovolacom konaní podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

VI.

1. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozsudku dovolacieho súdu a vrátení veci na ďalšie konanie je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy), ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie nezaoberal.

2. Vzhľadom na to, že sťažovateľka nebola v konaní pred ústavným súdom úspešná, bolo rozhodnuté o úhrade trov konania tak, že žiaden z účastníkov nemá na ich úhradu právo (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2004

